

Coğrafya Bölümü Öğrencilerinin Beyin Göçü Algıları: Bir Metafor Çalışması¹

Vedat ŞAHİN², Ziya İNCE³

Öz

Dünyanın küreselleşmesiyle birlikte günümüzde beyin göçü artarak devam etmektedir. Beyin göçüne katılan insanların çoğunluğunun yetiştikleri yerler üniversitelerdir. Diğer yandan beyin göçü kapsamında yurt dışına yerleşmiş olan bazı insanların çeşitli nedenlerle ülkelerine dönmeleri veya irtibatlarını devam ettirmeleri önemlidir. Dolayısıyla beyin göçü sebebiyle kaybedilen insanların, kazanılması için farklı iş birliği yollarının aranması gerekmektedir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin beyin göçüne yönelik yaklaşımları metafor yoluyla araştırılmıştır. Araştırmada Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi coğrafya bölümü öğrencilerinden 135 kişi katılımcı olarak yer almıştır. Bu çalışma nitel araştırma yönteminde ve olgu bilim modelde bir form aracılığıyla verilerin toplanmasıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma bulgularına göre öğrenciler ülke bazında beyin göçü için en fazla ABD metaforunu kullanmışlardır.

Anahtar Sözcükler

beyin göçü
üniversite öğrencileri
yetişmiş insan gücü
metafor

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 26.11.2022

Kabul Tarihi: 17.02.2023

Doi:
10.20304/humanitas.1210413

Geography Department Students' Perception of Brain Drain: A Metaphor Study

Abstract

With the globalisation of the world, brain drain continues to increase today. Most of the people participating in brain drain are educated at universities. On the other hand, it is important that some people who have settled abroad within the scope of brain drain return to their countries for various reasons or maintain their contacts. Therefore, different ways of cooperation should be sought to gain the people lost due to brain drain. In this study, the approaches of university students towards brain drain were investigated through metaphor analysis. In the study, 135 students from the geography department of Tekirdağ Namık Kemal University took part as participants. This study was carried out by collecting data through a form in qualitative research method and phenomenological model. According to the findings of the study, students mostly used the metaphor of the USA for brain drain on a country basis.

Keywords

brain drain
university students
trained manpower
metaphor

About Article

Received: 26.11.2022

Accepted: 17.02.2023

Doi:
10.20304/humanitas.1210413

¹ Bu araştırma, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından 04.04.2022 tarihinde yapılan E-12394611-044-149118 nolu toplantı karar sayısı ile onaylanmıştır.

² Doç. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Tekirdağ/Türkiye, vsahin@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5502-5219

³ Doç. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Tekirdağ/Türkiye, zince@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7389-8083

Giriş

Beyin göçünün birçok tanımı vardır. Türk Dil Kurumu tarafından yapılan tanıma göre; mesleğinde ileri düzeyde olan kişi ve bilim adamlarının ya da uzmanların gelişmiş bir başka ülkede yerleşip çalışmak amacıyla kendi ülkelerinden ayrılması şeklindedir (Beyin göçü, 2022). Beyin göçünün temel sebepleri; ülkelerindeki baskı ve zorluklar, imkânsızlıklar, gelir düzeyinin düşük olması, rahat ve verimli çalışma koşullarının eksikliği, kendini daha iyi geliştirme isteğidir (Karaaslan, Yıldırım ve Çetin, 2021; Kurtuluş, 1988). Beyin göçüyle gelişmekte olan ülkeler nitelikli insan gücünü kaybettiklerinden gelişme için ihtiyaç duyulan insan kaynağından yoksun kalınmaktadır. Diğer yönden göç ederek başka ülkelere yerleşen kişi için harcanan eğitim ve yatırım masrafları boşa gitmekte, göç alan ülkenin kâr hanesine geçmektedir (Başaran, 1972). Bu durum gelişmekte olan ülkelere, araştırmacı ve bilim adamlarının karşılıksız ihraç edilmesi anlamına gelmektedir (Bakırtaş ve Kandemir, 2010).

Günümüzde bilgi ve teknoloji, üretimin adeta motor gücü haline gelmiştir. Bu durum gelişmiş ülkelerin, göç politikalarında bir seçiciliğin ortaya çıkarmasına neden olmuştur. Bu anlamda, gelişmiş ülkelerin beyin göçünü çekmek için göç politikalarını şekillendirdiği görülmektedir (Gökbayrak, 2008). Gelişmiş ülkelerin göç politikası yaklaşımı; iyi eğitilmiş, sektörel dönüşüm için gerekli ve yüksek niteliklere sahip işgücü göçünü çekme yönünde desteklemektedir (Sercan, 2022). Nitekim beyin göçü çeken en önemli ülke konumunda olan ABD'nin, çok uluslu şirketlerin sunduğu imkânlar, Ar-Ge ve sosyal fırsatların fazlalığı ve ekonomik olarak yüksek gelir düzeyi dünyanın her tarafından beyin göçü almasına neden olmaktadır (Babataş, 2007; Barışık ve Çetintaş, 2004). Diğer yönden Türkiye gibi birçok ülkede beyin göçünün asıl sebepleri arasında; genç işsizlik, ücretlerdeki düşüklük, gelişmiş ülkelerdeki bilimsel kaynaklara erişim olanakları ve kendini akademik olarak geliştirebilme arzusudur (Demirci, 2022). Bunun yanında Türkiye'de yurtdışı bursların artması ve YÖK vasıtasıyla yurtdışına 2000'li yıllardan sonra daha fazla eğitim amaçlı öğrenci gönderilmesi dikkat çekmektedir (Yılmaz, 2020).

Beyin göçüne yönelik farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Örneğin bazı beyin göçü üzerine fikir beyan eden bilim insanları; bilimin uluslararası bir özelliğe sahip olduğunu belirterek bilim adamlarının dünyanın her tarafında özgün çalışmalarını desteklemektedir. (Agarwal, Ganguli, Gaule ve Smith, 2021; Lowell ve Findlay, 2001). Buna karşı çıkanlar ise gelişmekte olan ülkeler için kalkınmanın daha fazla kısıtlandığına vurgu yapmaktadır (Bildirici, Orcan, Sunal ve Aykaç, 2005; Tanrısevdi, Durdu ve Tanrısevdi, 2019). Diğer yönden göç yoluyla başka ülkelere giden nitelikli insan gücünün bir süre sonra edinmiş olduğu tecrübeler,

kurduğu sosyal ve ekonomik bağlantılarla ülkesine geri dönmesi büyük bir avantaj olarak görülmektedir (Güneş ve Çetin, 2020; Toksöz, 2006).

Beyin göçünün ne olduğu, etkileri, faydaları ve zararlı yönleri üzerine çeşitli çalışmaların yanı sıra metafor yoluyla insanların algılarını araştıran çalışmalar da yapılmıştır. (Kurtuluş, 1988; Sarcan, 2022; Tanrısevdi, Durdu ve Tanrısevdi, 2019). Bu çerçevede ifade etmek gerekir ki metafor, bir fenomenin tanıdık ve bilindik terimlerle yeniden karakterize edilmesidir. Metafor ile tarif edilen olgu veya sistem arasında neden-sonuç benzerlikleri aranır (Dickmeyer, 1989). Bilginin yeniden üretim alanı olan metaforlar, sadece söylemi şekillendirenden değil, analogik akıl yürütme ve veriler ile içeriği ortaya koyan durumlar olarak ta tanımlanmaktadır (Lakoff ve Johnson, 1980). Bu doğrultuda metaforlar bireyin olgu ve konu hakkındaki düşüncelerini derinlemesine ortaya çıkaran bir yöntem olarak karşımıza gelmektedir.

Literatür Taraması

Türkiye’de beyin göçü üzerine pek çok çalışma yapılmıştır. Bunlardan Bakırtaş ve Kandemir (2010) tarafından yapılan gelişmekte olan ülkelerdeki beyin göçü Türkiye örneği üzerinde ele alınmış ve resmi yayınlamış veriler ile çeşitli ülkeler ile karşılaştırmalara yapılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda Türkiye’de beyin göçünün temel nedenleri olarak; işsizlik, kendini geliştirmek için AR-GE olanaklarının yetersizliği, düşük hayat standartları, siyasal ve ekonomik belirsizlikler olarak tespit edilmiştir.

Yılmaz (2019) tarafından yapılan araştırmada beyin göçü konusu uluslararası hareketler bağlamında ele alınarak Türkiye’deki beyin göçü durumu değerlendirilmiştir. Resmi rapor, belge ve istatistiklerin esas alınarak yapılan çalışma sonucunda son yıllarda yalnızca akademisyenler değil başka alanlardan da yüksek eğitimli kişilerin yurtdışında hayat standartlarını yükseltmek için göç ettiği bulgusuna ulaşılmıştır. Bunlar içinde ise ABD ve bazı Avrupa ülkeleri tercih edilmiştir. Buna sebep olarak ise Türkiye’deki bilimsel imkânların yetersizliği ve ekonomik kaygıların başta geldiği tespitine varılmıştır.

Güneş ve Çetin (2020) tarafından yapılan çalışmada ortaokul öğrencilerinin beyin göçüne yönelik algıları 935 katılımcı üzerinde incelenmiştir. Araştırma sonucunda beyin göçünün insanların iyi bir yaşam ve kendini istediği alanlarda geliştirmek için yapıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca beyin göçü olarak insanların başka ülkelere gitmesinin ülke açısından büyük bir kayıp olduğunun büyük oranda kabul gördüğü tespitine ulaşılmıştır.

Özdemir ve İlhan (2021) yaptıkları çalışmada beyin göçü çerçevesinde Türkiye’deki öğrencilerin yurt dışına hangi sebeplerle yöneldiklerini 14 katılımcı üzerinde araştırmışlardır.

Çalışmanın sonuçlarına göre Türk eğitiminin öğrenciyi hayata hazırlamak ve iş bulmaktan uzak olarak yapıldığı, üniversitelerden fazla mezun nedeniyle iş bulmanın güçleştiği ve insanların yetişmiş insan gücünün başka ülkelere yöneldiği bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada, sonraki süreç için katılımcıların çoğunun Türkiye'ye geri dönüşle ilgili olarak olumlu görüşleri olduğu tespitine ulaşılmıştır.

Sarcan (2022) tarafından yapılan yüksek vasıflı işgücüne yönelik beyin göçü çalışması nitel bir yapıda gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda ülkeler arasındaki ekonomik rekabetin beyin göçü hareketlerini desteklediği ancak ülkeler arasında eşitsizliklere de neden olduğu sonucuna varılmıştır.

Baş (2023) tarafından Türkiye'de sanal beyin göçü üzerine bir çalışma yapılmış ve yurtdışına yönelik uzaktan çalışanların deneyimleri nitel bir araştırma olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Türkiye'nin 6 şehrinden 11 katılımcı yer almıştır. Araştırmanın sonucunda ekonomik faktörlerin yanında esneklik, iş ve yaşam dengesi arasındaki ilişkiler sanal beyin göçüne insanları iten temel faktörler olarak tespit edilmiştir.

Beyin göçünü çeşitli yönleriyle konu edinen başka çalışmalarda vardır. Bunlardan Karaaslan, Yıldırım ve Çetin (2021) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının beyin göçüne dair algılarını araştırırken, Ateş ve Aysu Köksal (2021) Türk akademisyenlerin beyin göçüne bakışlarını yaşam memnuniyeti açısından incelenmiş, Kahya (2022) fiziksel emek göçünden beyin göçüne doğru göçün değişen yüzünü çalışmıştır.

Amaç ve Önem

Bu çalışmanın temel amacı Coğrafya bölümü öğrencilerinin beyin göçü kavramını nasıl algılandığını metafor çalışması yoluyla ortaya çıkarmaktır. Bunun için araştırmanın temel problemini “coğrafya bölümü öğrencilerinin beyin göçü kavramına yönelik algıları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Bu temel soru doğrultusunda, aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1- Coğrafya bölümü öğrencilerinin beyin göçü kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar nelerdir?

2- Coğrafya bölümü öğrencilerinin beyin göçü kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar özellikleri bakımından hangi kategorilere ayrılmaktadır?

Bu çalışma üniversite öğrencilerinin beyin göçü kavramına yönelik deneyimlerini ve algılarını metaforik olarak ortaya koyması bakımından önemlidir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışma nitel araştırma deseninden olgu bilim modelinde ile gerçekleştirilmiştir. Farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve detaylı bilgiye sahip olmadığımız olaylar, deneyimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilen olgulara odaklanan olgubilim deseni nitel araştırmalarda çokça tercih edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu desen ile bireylerin bir olguları nasıl algıladıkları, anlamlandırdıkları ve bu olguyu diğer insanlara nasıl aktardıkları irdelenmektedir (Creswell, 2016; Patton, 2014).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi coğrafya bölümünde öğrenim gören 135 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların seçiminde beyin göçü kavramına aşina olması bakımından coğrafya bölümü öğrencileri tercih edilmiştir. Katılımcılara ait demografik veriler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Çalışma Grubuna Ait Demografik Veriler

Sınıf	Kadın	%	Erkek	%	Toplam
1	27	60,00	18	40,00	45
2	15	48,39	16	51,61	31
3	15	55,56	12	44,44	27
4	13	40,63	19	59,38	32
Toplam	70	51,85	65	48,15	135

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya dört farklı sınıftan 70 kadın ve 65 erkek olmak üzere toplam 135 öğrenci katılmıştır. Katılımcılar arasında 1.sınıftan katılanların oranı diğer sınıflara göre yüksektir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması için ilgili literatür taranmış ve yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. İki kısımdan meydana gelen bir yarı yapılandırılmış formun bölümünde katılımcıların cinsiyet ve sınıf bilgileri yer alırken, ikinci bölümünde “beyin göçü benzer/gibidir; çünkü” cümlesi yer almaktadır. Katılımcıların beyin göçüne ait

sahip oldukları metaforları ve kullandıkları benzetmelerin sebebini ilgili boşluklara yazarak ifade etmeleri istenmiştir. Verilerin toplanması aşaması, sınıf ortamında, öğrencilerin serbest katılımları ile 20 dakikalık bir zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Formda kullanılan metaforlar, çalışmanın esas veri kaynağını oluşturmuştur. Bu sebebiyle çalışmanın esası öğrencilerden elde edilen birincil verilere dayanmaktadır. Birincil veri, ihtiyaç duyulan bilgilerin doğrudan kaynağından toplanmasıyla ulaşılan datalardır (Küçük, 2016).

Verilerin Analizi

Bu çalışmada öncelikle verilerin tabloya dönüştürülmesi sağlandıktan sonra içerik analizi yapılarak temsil gruplamaları belirlenmiştir. İçerik analizi ile çözümlenen verilerden kategori ve temalar oluşturulabilir. Ayrıca içerik analizinde, birbirine benzeyen veriler belirli kodlar, kategoriler ve temalar çerçevesinde birleştirilerek düzenlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İçerik analizi aşamaları Saban (2008) tarafından; kodlama ve ayıklama, örnek metafor oluşturma, kategori oluşturma, geçerlik ve güvenilirliği sağlama ve verileri bilgisayara aktarma şeklinde tanımlanmıştır. Araştırmada yapılan içerik analizi sonunda 5 farklı kategoride 94 adet metafor kullanıldığı görülmüştür.

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların verdikleri cevaplar araştırmacılar tarafından ayrı ayrı okunmuştur. Katılımcılar K1, K2, K3 şeklinde kodlanarak verdikleri cevaplar parantez içine alınmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplarda beyin göçü ifadesine ilişkin ortak özellikler kategoriler ile ilişkilendirilerek toplam 5 kavramsal kategori oluşturulmuştur. Yapılan çalışmada güvenilirliği sağlamak amacıyla uzmanların görüşleri dikkate alınarak Miles ve Huberman (1994) formülü (Görüşbirliği/Görüş birliği+Görüş ayrılığı) formülü kullanılmıştır. Bu hesaplama neticesinde araştırmanın güvenilirliği 0,92 olarak hesaplanmıştır.

Etik Kurul Onay Bilgileri

Bu araştırma, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından 04/04/2022 tarihinde yapılan E-12394611-044-149118 nolu toplantı karar sayısı ile incelenmiş, uygulama açısından etik ilkelere ve insan haklarına uygun bulunmuştur.

Bulgular

Yapılan araştırma bulgularına göre Fen-Edebiyat Fakültesi coğrafya bölümü öğrencileri beyin göçü kavramına yönelik 94 adet farklı metafor kullanmışlardır. Öğrencilerinin “beyin göçü” kavramı için kullandıkları metaforların alfabetik sıra ve frekansları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2

Öğrencilerinin “Beyin Göçü” Kavramı Metaforlarının Alfabetik Sırasına Göre Frekansları

Metafor	F	Metafor	f	Metafor	f		
ABD	8	Eğitimde yatırım kaybı	1	Kapasite	2	Sığınmacı	1
Akademisyen	2	Ekonomik yetersizlik	1	Kaybolan gençlik	1	Sınav	1
Akıl turizmi	1	Emek	1	Kayıp	3	Sınıf atlama	2
Almanya	2	Emek göçü	1	Kazancı artırma	1	Sömürgecilik	2
Altın	1	Fal	1	Kopma	1	Statü değişimi	1
Alzaymır	1	Farklı bir yer	1	Kopmuş kol	1	Şartları iyileştirme	1
Avrupa	1	Fırsat	1	Kuruyan ağaç dalı	1	Talep fazlalığı	1
Başkalaşım	1	Fikir değişimi	1	Kuş	1	Teknoloji	4
Batılı ülkeler	1	Gelişim dünyası	1	Mantık	1	Uzman	1
Bilgi	1	Gelişme	1	Memnuniyetsizlik	1	Ülke	1
Bilgili	1	Göçmen kuşlar	1	Mutluluk	1	Üniversite	1
Bilgi arayışı	1	Güzel bir hayat	1	Mülteci	1	Üretimde durma	1
Bilgi artırma	1	Hayaller ülkesi	1	Nirvanaya ulaşmak	1	Üretimde nitelik	1
Bilgili adam	1	Hazine- maden	3	Nitelik artması	1	Üretme	1
Bilim adamı	1	Hırsız	1	Okumuş kişi	1	Vefasız evlat	1
Bilim arayışı	1	Hürriyet	1	Olgunlaşma	1	Yanmış bir kitap	1
Bilimsel olanaksızlık	1	İç güveyisi	1	Özlem	2	Yeni bir dünya, yeni ülke	1
Bilimsel sömürü	1	İflas	2	Para	3	Yetersizlik	1
Çalınma	2	İngiltere	1	Rahat	1	Yoksulluk	1
Çalıntı	2	İş	1	Rüya	1	Yolculuk	2
Çevre değişimi	2	İş ve çalışma	1	Sağlık	1	Zekâ	1
Dil öğrenimi	3	İyi bir konum	1	Servet	1	Zekâ küpü	1
Düşünce	1	Kaçırılmış fırsat	1	Sevgili	1	Zekâ nakli	1
Eğitim	5	Kaçmak	8		Toplam	94	

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrencilerin beyin göçü kavramı için en çok kullandıkları metaforlar 8 kez ile “ABD” metaforu ile “kaçmak” metaforu olmuştur. Bunları 5 frekansa sahip “eğitim” metaforu ve 4 frekans ile “teknoloji” takip etmektedir. Frekansı 3 olan metaforlar “dil öğrenimi, hazine, kayıp ve para” olurken 2 frekanslı metaforlar; “akademisyen, Almanya, bilgi, çalınma, çalıntı, çevre değişimi, iflas, iş, kapasite, özlem, sınıf atlama, sömürgecilik, yolculuk” metaforları olmuştur. Frekansı 1 olan metaforlar ise; “akıl turizmi, altın, alzaymır, Avrupa, başkalaşım, batılı ülkeler, bilgi, bilgi arayışı, bilgi artırma, bilgili adam, bilim adamı, bilim

arayışı, bilimsel olanaksızlık, bilimsel sömürü, düşünce, eğitimin yatırımının kaybı, ekonomik yetersizlik, emek, emek göçü, fal, farklı bir yer, fırsat, fikir değişimi, gelişim dünyası, gelişme, göçmen kuşlar, güzel bir hayat, hayaller ülkesi, hırsız, hürriyet, iç güveyisi, İngiltere, iyi bir konum, kaçırılmış fırsat, kaybolan gençlik, kazancı artırma, kopma, kopmuş kol, kuruyan ağaç dalı, kuş, mantık, memnuniyetsizlik, mutluluk, mülteci, nirvanaya ulaşmak, nitelik artması, okumuş kişi, olgunlaşma, rahat, rüya, sağlık, servet, sevgili, sığınmacı, sınav, statü değişimi, şartları iyileştirme, talep fazlalığı, uzman, ülke, üniversite, üretimde durma, üretimde nitelik, üretme, vefasız evlat, yanmış bir kitap, yeni bir dünya, yeni ülke, yetersizlik, yoksulluk, zeka, zeka küpü ve zeka nakli” şeklindedir.

Araştırmacılar tarafından yapılan okumalar neticesinde “beyin göçü” kavramına dair öğrencilerin kullandıkları metaforlar beş kategori altında toplanmıştır. Bunlar; 1- Ülke ilişkisi, 2- Bilgi-eğitim ilişkisi, 3- Fayda-zarar (olumlu-olumsuz) ilişkisi, 4- İsteyerek-mecburiyetten gitme ilişkisi, 5- Ekonomik ilişki kurma şeklindedir. Tablo 3’te üniversite öğrencilerinin beyin göçü kavramına dair metafor kategorileri ve bunların frekansları görülmektedir.

Tablo 3

Öğrencilerinin Beyin Göçü Kavramına Dair Metafor Kategorileri ve Frekansları

No	Kategori Adı	Metaforlar	f	%
1	Ülke İlişkisi Kurma	ABD (f=8), Almanya (f=2), Avrupa (f=1), batılı ülkeler (f=1), İngiltere (f=1), yeni bir dünya, yeni ülke (f=1), hayaller ülkesi (f=1), ülke (f=1)	16	11,85
2	Bilgi-Eğitim İlişkisi Kurma	Eğitim (f=5), Dil öğrenimi (f=3), akademisyen (f=2), fikir değişimi (f=1), bilgi (f=1), bilgili (f=1), bilgi arayışı (f=1), bilgi artırma (f=1), bilgili adam (f=1), bilim adamı (f=1), bilim arayışı (f=1), bilimsel olanaksızlık (f=1), bilimsel sömürü (f=1), eğitimde yatırım kaybı (f=1), sınav (f=1), uzman (f=1), üniversite (f=1), zekâ (f=1), zekâ küpü (f=1), zekâ nakli (f=1)	27	20,00
3	Olumlu-Olumsuz veya Faydalı-Zararlı İlişkisi Kurma	Kaçış (f=8), teknolojik gelişme (f=4), kayıp (f=3), çevre değişimi (f=2), kapasite (f=2), özlem (f=2), sınıf atlama (f=2), yolculuk (f=1), alzaymır (f=1), düşünce (f=1), gelişim dünyası (f=1), gelişme (f=1), güzel bir hayat (f=1), hürriyet (f=1), iç güveyisi (f=1), kaybolan gençlik (f=1), kazancı artırma (f=1), kopma (f=1), kopmuş kol (f=1), kuruyan ağaç dalı (f=1), memnuniyetsizlik (f=1), mutluluk (f=1), nirvanaya ulaşmak (f=1), nitelik artması (f=1), okumuş kişi (f=1) olgunlaşma (f=1), rahat (f=1), rüya (f=1), sağlık (f=1), sevgili (f=1), statü değişimi (f=1), şartları iyileştirme (f=1), üretimde durma (f=1), üretimde nitelik (f=1), üretme (f=1), vefasız evlat (f=1), yanmış bir kitap (f=1), yetersizlik (f=1), yoksulluk (f=1)	55	40,74

4	İsteyerek- Mecburiyet İlişkisi Kurma	Göçmen kuş (f=3), terk etmek (f=1), başkalaşım (f=1), fal (f=1), mülteci (f=1), sığınmacı (f=1), zorunlu göç (f=1)	9	6,67
5	Ekonomik İlişki Kurma	Akıl turizmi (f=1), altın (f=1), çalınma (f=2), çalıntı (f=2), ekonomik yetersizlik (f=1), emek (f=1), emek göçü (f=1), farklı bir yer (f=1), fırsat (f=1), hazine (f=3), hırsız (f=1), iflas (f=2), iş (f=1), iş ve çalışma (f=1), iyi bir konum (f=1), kaçırılmış fırsat (f=1), para (f=3), servet (f=1), sömürgecilik (f=2), talep fazlalığı (f=1)	28	20,74

Öğrenciler beyin göçü kavramıyla ilgili “ülke ilişkisi” kurmak suretiyle frekans toplamaları 16 (%11,85) olan 8 metafor kullanmışlardır. “Bilgi-eğitim ilişkisi” kurmak yoluyla 20 farklı metafor kullanmış olup bunların toplam frekansı 27 (%20) iken “fayda- zarar (olumlu-olumsuz) ilişkisi kurma” yoluyla oluşturulan metafor sayısı 39 olup, bunların toplam frekansı 55 (%40) olmuştur. “İsteyerek- mecburiyet ilişkisi kurma” suretiyle kullanılan metafor sayısı 7 olup, bunların toplam frekansı 9 (%6,67) iken, “ekonomik ilişki kurma” suretiyle kullanılan metafor sayısı 20 olup, bunların toplam frekans değeri 28 (%20,74) olarak gerçekleşmiştir.

Ülke İlişkisi Kurma Kategorisi

Beyin göçü kavramına dair ülke ilişkisine dayalı olarak bu kategoride 8 metafor kullanılmıştır. Kullanılan metaforlar; ABD (f=8), Almanya (f=2), Avrupa (f=1), batılı ülkeler (f=1), İngiltere (f=1), yeni bir dünya, yeni ülke (f=1), hayaller ülkesi (f=1), ülke (f=1) şeklindedir. Bu kategorideki metaforların “çünkü ...” kısımlarında öğrencilerin bu konuda ifade ettikleri cümlelerden bazıları şu şekildedir:

K12: *Beyin göçü ABD gibidir. Çünkü bilim için en çok gidilen yerdir ABD. Bu nedenle alanında gelişmek isteyenlerin gitti yerdir. Eğitim için gitmek istediğim ülkedir. Dil öğrenimi ve bilim için uygun bir ülkedir. ABD’de imkanlar fazladır ve beyin göçüne uygun insanlara fazlasıyla değer verilmektedir. Bilimsel olarak araştırmaların kolaylıkla yapıldığı yerdir. Her açıdan yüksek olanak sağlamaktadır. Bilim ve teknolojiye en gelişmiş ülkedir. Dünya sıralamasında önde olan iyi üniversiteler bulunmaktadır. Daha iyi şartları sunmayı başarabilen bir ülkedir. ABD; zeki, kabiliyetli ve uzman kişilere en iyi şartları sunan ülkedir.*

K80: *Beyin göçü Almanya gibidir. Çünkü gelişmiş bir ülkedir. Ekonomisi güçlüdür. Bilim ve eğitim için gidilebilecek bir ülkedir.*

K53: *Beyin göçü Avrupa gibidir. Çünkü bilim için uygun ve ekonomik olarak yüksektir.*

K36: *Beyin göçü batılı ülkeler gibidir. Çünkü insanlar kendini teknik ve bilimsel olarak geliştirebilmektedir. Batılı ülkeler eğitim ve uzmanlık için tercih edilmektedir.*

K8: *Beyin göçü İngiltere gibidir. Çünkü İngiltere'ye lisansüstü düzeyde eğitim için gidenler hem dillerini geliştirmekte hem de bilimsel alanlarında daha iyi düzeye gelmektedir.*

K116: *Beyin göçü yeni bir dünya, yeni ülke gibidir. Çünkü yeni bir dünya kurmak için yeni ülke gerekir. Yeni ülke, zeki insanlar için yeni bir hayattır.*

K43: *Beyin göçü hayaller ülkesi gibidir. Hayallerini kendi ülkende gerçekleştiremiyorsan, o zaman başka ülkeye gitmelisin.*

K19: *Beyin göçü ülke gibidir. Çünkü her ülke bir imkandır. Beyin göçü; iyi bir ülke ve iyi imkanlar demektir.*

Bilgi-Eğitim İlişkisi Kategorisi

Beyin göçü kavramına dair ülke ilişkisine dayalı olarak bu kategoride 20 farklı metafor kullanmıştır. Kullanılan metaforlar; eğitim (f=5), Dil öğrenimi (f=3), akademisyen (f=2), fikir değişimi (f=1), bilgi (f=1), bilgili (f=1), bilgi arayışı (f=1), bilgi artırma (f=1), bilgili adam (f=1), bilim adamı (f=1), bilim arayışı (f =:1), bilimsel olanaksızlık (f=1), bilimsel sömürü (f=1), eğitimde yatırım kaybı (f=1), sınav (f=1), uzman (f=1), üniversite (f=1), zekâ (f=1), zekâ küpü (f=1), zekâ nakli (f=1) şeklindedir. Bu kategorideki metaforların “çünkü...” kısımlarında kullanılan ifadelerden bazıları şu şekildedir.

K5: *Beyin göçü eğitim gibidir. Çünkü daha iyi eğitim, daha gelişmiş ülkede vardır. Bu nedenle insanlar yurtlarını terk ederek bu ülkelere gider. Özellikle bazı alanlarda kendi ülkesi yeterince gelişmemişse, insanlar başka ülkelere eğitim için göç etmeyi tercih eder. Nitelikli eğitimin bir gereğidir, beyin göçü. Bazı alanlarda en iyi eğitim ancak bu alanda ileri başka bir ülkede yapılabilmektedir. Eğitimde niteliği artırmak için başka ülkeye gitmek gerekir ve devletin de göndermesi lazımdır. Devletin nitelikli öğrencileri burslar ile başka ülkelere eğitim için göndermesi ve sonra ülkelerine dönmelerini sağlaması, bilimsel gelişim için şarttır.*

K106: *Beyin göçü dil (lisan) eğitimi gibidir. Çünkü bir lisan bir insandır ve başka ülkeye giden zeki insan başka bir dili öğrenir. Kendi ülkesinde yeterince dil eğitimi alamayan kişiler, başka ülkelere giderek pratik yapma imkânı bulur ve kendilerini geliştirirler. Dil öğrenmek için insanlar, dili rahat öğrenebilecekleri ülkeleri tercih ederler. Bilim için iyi bir lisan eğitimi şarttır, bu da beyin göçü demektir.*

K89: *Beyin göçü akademisyen gibidir. Çünkü az gelişmiş ülkenin akademisyenleri, gelişmiş ülkeler tarafından alınır ve değerlendirilir. Bunlar, araştırma yapan kişidir ve başka ülkelere araştırma için yerleşmesi normaldir.*

K73: Beyin göçü bilgi gibidir. Çünkü insanın daha fazla şeyler öğrenmesi ve kendini geliştirmesidir. Bilgiler, beyin göçüyle başka ülkeye taşınır.

K19: Beyin göçü bilgi arayışı gibidir. Çünkü bilgi arayanlar, değer gördüğü yerde yeşerir. Bilgin de bilimin olduğu yere gitmek ister. Bu arayış bilim insanının temel özeliğidir.

K66: Beyin göçü bilgi artırma gibidir. Çünkü kendi ülkesinde yeterli düzeyde bilgisini artıramayan zeki insanların başka ülkede bunu yapmasıdır. Bilgi artırma eğitim yoluyla gerçekleşir.

K17: Beyin göçü bilgili adam gibidir. Çünkü bilgisini geliştirmek için veya bilgilerini başkalarına aktarmak için başka ülkelere gitmektir. Yani eğitim vermek veya eğitim almak beyin göçünde önemlidir.

K130: Beyin göçü bilim adamı gibidir. Çünkü bilim adamları, daha gelişmiş ve daha iyi imkanların sunulduğu ülkelere göç eder. Altının kıymetini sarraf bilir.

K134: Beyin göçü bilim arayışı gibidir. Çünkü bilim adamları kendini geliştirmek için uzmanlık alanındaki bilgiyi arar ve bulduğu ülkeye gider. Yani arı bal aramaktadır.

K121: Beyin göçü bilimsel olanaksızlık gibidir. Çünkü yeterli olanakların olmaması nedeniyle bilimle uğraşanların kaybedilmedir.

K98: Beyin göçü bilimsel sömürü gibidir. Çünkü beyin göçüyle, bilim insanları başka ülkeye gidince, ondaki bilgi de gitmektedir. Gelişmemiş ülkeleri sömürmenin bir çeşididir.

K9: Beyin göçü eğitimin yatırımının kaybı gibidir. Çünkü beyin göçüyle tüm eğitim yatırımları başka ülkeye yapılmış olur.

K28: Beyin göçü uzman gibidir. Çünkü alanındaki uzman başka ülkeye gider ve hem kendini geliştirir hem de daha fazla para kazanır.

K69: Beyin göçü sınav gibidir. Çünkü her göç eden insan beyin göçüne girmez. Önce nitelikli olmak ve sınavı geçebilecek vasıfları bulundurmak gerekir.

K41: Beyin göçü üniversite gibidir. Bilgi için başka bir ülkenin üniversitesine gidilir. Ancak öncelikle giden kişinin de yüksek bilgisinin olması gerekir.

K34: Beyin göçü zekâ gibidir. Çünkü akıllı insanlar ekonomisi güçlü ve teknolojik gelişmiş ülkelere göç eder. Bu bir zekâ göçüdür.

K56: Beyin göçü zekâ küpü gibidir. Beyin göçüne katılabilmek için zekâ (akıl) küpü olmak gerekir. Mesela işçiler nitelikli ve zeki olmadığı için bunlar işçi göçüne girer.

K71: Beyin göçü, zekâ nakli gibidir. Çünkü zeki insanlar daha iyi yaşam ve çalışma şartları nedeniyle başka memleketlere göç etmektedir. Dünyanın her ülkesinden ABD gibi

gelişmiş ülkelere alanının en iyileri gittiklerinden adeta zekâ nakli ile ülke çok fazla icat yapmaktadır.

K19: Beyin göçü, zeki insan göçü gibidir. Çünkü kendi ülkesinde eğitim sistemi ve refah seviyesi geri kalmıştır.

Olumlu-Olumsuz veya Faydalı-Zararlı İlişkisi Kurma Kategorisi

Beyin göçü kavramında Olumlu-Olumsuz veya Faydalı- Zararlı ilişkisine dayalı olarak bu kategoride 19 farklı metafor kullanmıştır. Kullanılan Kaçış (f=8), teknolojik gelişme (f=4), kayıp (f=3), çevre değişimi (f=2), kapasite (f=2), özlem (f=2), sınıf atlama (f=2), yolculuk (f=1), alzheimer (f=1), düşünce (f=1), gelişim dünyası (f=1), gelişme (f=1), güzel bir hayat (f=1), hürriyet (f=1), iç güveyisi (f=1), kaybolan gençlik (f=1), kazancı artırma (f=1), kopma (f=1), kopmuş kol (f=1) şeklindedir. Bu kategorideki metaforların açıklama kısımlarındaki ifadelerden bazıları şu şekildedir.

K68: Beyin göçü kaçış gibidir. Çünkü beyin göçü bir kaçıştır. İnsanlar niçin kaçar; baskıdan, yoksulluktan ve imkansızlıktan. Kaçıp başka bir ülkede bazı şeyleri düzeltmektir. Bu bir arayıştır. Bu yönüyle kaçış bir umuttur, umuda yolculuktur. Nitelikli ve zeki insanların başka bir ülkede kendi rahatını sağlama isteğidir. Daha iyi imkanlar için başka ülkeye yüksek vasıflı insanların kaçışıdır. Kendi ülkesinde değeri bilinmeyen bilim veya meslek adamlarının burayı terk etmesidir. Bilgi, kıymetini bilen ülke yeşerdiği gibi bilim adamı da değer verilen yerde yerleşir. Bir söz vardır; buğday başak verdiğinde orak kıymete biner. Yani mesleğinde uzmanlaşmış kişi her ülkede kabul göreceğinden fiyatı yüksek olan yeri tercih edecektir.

K44: Beyin göçü teknolojik gelişme gibidir. Çünkü beyin göçü veren ülke teknolojik gelişme sağlayacak kişisini kaybetmiştir. Diğer yandan teknoloji insanları kendine çeker. Zira teknik gelişme ve eğitim için bazen başka ülkelere gitmek kaçınılmazdır. Ayrıca beyin göçüyle uzman kişilerin yeni şeyler üretmesi sağlanır. Yani beyin göçü gerekli ve olumludur. Teknolojik alanda gelişmek için gidenler, bir gün geri döndüklerinde öğrendikleri teknolojik gelişmeleri ülkesine aktarır. Japonya ve Çin gibi ülkeler bile bu amaçla en iyi öğrencilerini başka ülkelere göndermektedir.

K37: Beyin göçü kayıp gibidir. Çünkü zeki ve nitelikli insanlarını başka ülkelere kaptıranlar, beyin gücünü kaybetmiştir. Başarılı kişilerin başka ülkelere gitmesi bir kayıptır.

K115: Beyin göçü kapasite gibidir. Çünkü kendi ülkesinin kapasitesi yetersiz ise zeki insanların başka ülkeye göçü normaldir. Ancak önce kapasiteli olmak gerekir, beyin göçü grubuna girebilmek için. Ülkelerin kapasite kaybıdır.

K85: *Beyin göçü özlem gibidir. Çünkü iyi bir şeydir. Başka ülkelerde kendini geliştiren kalifiye insanlara özlem duyuyorum. Başka bir ülkede yeni hayat kurmaktır, burada kabul görmektir. Aranılan insan tipidir.*

K11: *Beyin göçü alzaymır gibidir. Çünkü alzaymır hastalığına kapılmış gibi bir ülkenin kendi bilim adamlarının başka ülkeye giderek orada üretim yapmasıdır. Kendi ülkesine zarar başka ülkeye kardır.*

K63: *Beyin göçü hürriyet gibidir. Çünkü başka ülkeye gidip kendini geliştirebilmek her insan için mümkün olmayan bir ayrıcalıktır. Yani bu insanlar sıradan insanlardan daha hürdür.*

K70: *Beyin göçü iç güveyisi gibidir. Çünkü daha iyi şartlar için başkasına mecburiyet vardır.*

K131: *Beyin göçü kazancı artırma gibidir. Çünkü beyin göçüne katılan kişi gittiği yerde tecrübe kazanır ve sonra geri döner. Böylece insana yapılan yatırım daha karlı hale dönüşmüş olur.*

K22: *Beyin göçü kuruyan ağaç dalı gibidir. Çünkü ağaç kendi ülkesinde ise yeşildir. Fakat geri dönmek üzere bir bilim insanı giderse artık bu ülke için ağaç kurumuştur. Dalları da meyve vermeyecektir.*

K24: *Beyin göçü nirvanaya ulaşmak gibidir. Çünkü kişi kendini geliştirmek ve nirvanasına çıkmak için bir yol aramaktadır.*

K14: *Beyin göçü sınıf atlama gibidir. Çünkü beyin göçü ile giden insan, daha vasıflı olarak ülkesine dönerse sınıf atlar. Kendi ülkesindekilere göre daha iyi konum ve yüksek statü elde eder.*

K70: *Beyin göçü vefasız evlat gibidir. Ailesini çıkarlar için terk eden bir evlat gibi memleketini bazı amaçlar için terk etmektir.*

İsteyerek-Mecburiyet İlişkisi Kurma Kategorisi

Beyin göçü kavramında İsteyerek- Mecburiyet İlişkisi Kurma ilişkisine dayalı olarak bu kategoride 7 farklı metafor kullanmıştır. Kullanılan metaforlar; göçmen kuş (f=3), terk etmek (f=1), başkalaşım (f=1), fal (f=1), mülteci (f=1), sığınmacı (f=1), zorunlu göç (f=1) şeklindedir. Bu kategorideki metaforların açıklama kısımlarındaki ifadelerden bazıları şu şekildedir;

K17: *Beyin göçü göçmen kuşlar gibidir. Çünkü her mevsim başka ülkelere gider. Gönlünce gezer ve görür. Daha iyi olanaklar için başka ülkeleri tercih eder. Bu olanaklardan ötürü isteyektir. Bu yerlerde kabul görür ve yaşar. Besleneceği tahıl ve meyve nerede çoksa orayı, yeni memleketi bilir.*

K15: *Beyin göçü başkalaşım gibidir. Çünkü insanın memleketi yerine başka ülkeyi tercih etmesi zorunluktan değilse, bu insan başkalaşmıştır.*

K118: *Beyin göçü fal gibidir. Bahtına ne çıkar yaşayıp görmen gerekir, çünkü mecburiyet vardır.*

K78: *Beyin göçü sığınmacı gibidir. Çünkü mecburen bir ülkeye sığınman gerekir. Bilim adamı da olsa başka ülkede yaşamak zorundadır.*

K39: *Beyin göçü zorunlu göç gibidir. Çünkü insanlar kendi ülkesini sevse de mecburen kendini geliştirmek için başka ülkelere gider. Çünkü bilim bu ülkelerdedir.*

Ekonomik İlişki Kurma Kategorisi

Beyin göçü kavramında Ekonomik İlişki Kurma kategorisinde 20 farklı metafor kullanmıştır. Kullanılan metaforlar; akıl turizmi (f=1), altın (f=1), çalınma (f=2), çalıntı (f=2), ekonomik yetersizlik (f=1), emek (f=1), emek göçü (f=1), farklı bir yer (f=1), fırsat (f=1), hazine (f=3), hırsız (f=1), iflas (f=2), iş (f=1), iş ve çalışma (f=1), iyi bir konum (f=1), kaçırılmış fırsat (f=1), para (f=3), servet (f=1), sömürgecilik (f=2), talep fazlalığı (f=1) şeklindedir. Bu kategorideki metaforların açıklama kısımlarındaki ifadelerden bazıları şu şekildedir;

K103: *Beyin göçü hazine gibidir. Çünkü ayrıldığı yer fakirleşirken gittiği yer zenginleşir. Atının kıymetini sarraf bilir.*

K20: *Beyin göçü hırsız gibidir. Çünkü tıpkı bahçenize giren hırsız gibi sizin ekim, sulama ve bakım yaparak yetiştirdiğiniz ürünü hasat eder.*

K135: *Beyin göçü iflas gibidir. Çünkü beyin göçü veren ülkeler adeta iflas etmiş gibidir. İnsana yaptıkları yatırım kaybolmuştur.*

K58: *Beyin göçü emek gibidir. Çünkü emek harcadığın kişi başka ülkeye yerleşir ve dönmezse zarar hanene yazılır. Geri gelirse daha nitelikli ve tecrübeli olduğundan kar hanene yazılır.*

K2: *Beyin göçü para gibidir. Çünkü yaşadığı ülke için yüksek tutarı olan parayı başka ülke ele geçirmiştir. Ayrıca giden için de gittiğin ülkede daha iyi koşullarda para kazanabilecektir.*

K65: *Beyin göçü servet gibidir. Çünkü zeki ve işinde ileri insan bir servet değerindedir. Servet hangi ülkeye gitse oraya değer katar.*

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Üniversite öğrencilerinin beyin göçü kavramına yönelik algılarının metafor yöntemiyle araştırıldığı bu çalışmada öğrenci görüşlerinin beş farklı kategoride toplandığı sonucuna

ulaşmıştır. Bu kategoriler Ülke ilişkisi, Bilgi-eğitim ilişkisi, Fayda-zarar (olumlu-olumsuz) ilişkisi, İsteyerek- Mecburiyetten gitme ilişkisi ve Ekonomik ilişki şeklindedir.

Beyin göçü üzerine oluşturulan metaforlardan “ülke ilişkisi kurmak” suretiyle gerçekleştirilenler genel olarak; ekonomi, bilim, eğitim, teknik ve uzmanlık için insanların göç ettiklerini göstermektedir. Çünkü beyin göçüne katılan kimselerin bu alanlarda gittikleri ülkelerde daha iyi imkânlarla sahip olacaklarını düşünmektedirler. Bu anlamda en çok ABD ve sonra Almanya gelmekle birlikte genel olarak batılı gelişmiş ülkeler beyin göçü alan ülkeler olarak görülmektedir. Bu bulgular ile Yılmaz’ın (2019) yapmış olduğu çalışmanın sonuçları örtüşmektedir. Çünkü her iki çalışmanın sonuçlarına göre Türkiye’den beyin göçü başta ABD olmak üzere batılı ekonomik olarak gelişmiş ve iş imkânı olan ülkelere yöneliktir. Ayrıca ekonomik sebeplere bağlı göç bulgusu yönüyle bu çalışma ile Bakırtaş ve Kandemir’in (2010), Özdemir ve İlhan’ın (2021), Sarcan’ın (2022) ve Baş’ın (2023) yapmış oldukları çalışmaların sonuçları örtüşmektedir.

Beyin göçüne “bilgi-eğitim ilişkisi” ilişkisi kuranların metaforları genel olarak eğitim seviyesini daha iyi düzeye taşımak ve bilgi düzeyini artırmak için başka ülkeleri tercih etmeye yöneliktir. Bu anlamda geyin göçünün temel yönelimi bilgi arayışını veya uzmanlaşmayı gerçekleştirilebilecek ülkelere doğru olmasıdır. Ayrıca zekâ metaforu ile ilgi ifadelerin dikkat çeken yönü nitelikli ve zeki insanların kaybedilmesidir. Bu çalışma ile Güneş ve Çetin’in (2020) yapmış oldukları araştırmanın nitelikli insanların bir kayıp olarak değerlendirilmesi bakımından benzerlik göstermektedir.

Beyin göçü kavramına yönelik “olumlu-olumsuz veya faydalı- zararlı” ilişkisi kurmada negatifliğin esas sebepleri baskı, yoksulluk veya olanaksızlıkları yenebilmek için başka bir ülkeye zorunlu olarak gitmek, olarak algılanmaktadır. Bu anlamda bir kaçış olarak öğrenciler beyin göçünü değerlendirmektedir. Diğer yandan beyin göçü bazı öğrenciler tarafından olumsuz bir durum olarak algılanırken birçoğu da olumlu veya faydalı olarak bakmaktadır. Olumlu gören öğrencilerin ortak yönleri beyin göçü ile giden insanlar kendini geliştirmek, dil öğrenmek, teknolojik yeniliklerin eğitimini yerinde almak ve kendini gerçekleştirmek olarak değerlendirilmektedir. Olumsuz olarak algılayan öğrenciler ise bunu beyin göçü veren ülke için bir kayıp olarak değerlendirmektedir. Bu bağlamda; alzaymır hastalığı, kuruyan ağaç dalı, iç güveyisi ve vefasız evlat gibi olumsuz benzetmeler ile yapmaktadır. Bu çalışma ile Güneş ve Çetin’in (2020) yapmış oldukları çalışmanın sonuçları benzerlik göstermektedir. Zira her iki çalışmanın bulgularına göre nitelikli insanlar iyi bir yaşam ve kendini geliştirmek için göç etmektedir.

Beyin göçü kavramına öğrenciler metaforlarında “isteyerek-mecburiyet” ilişkisi kurmuşlardır. Bazı metaforların açıklama kısımlarında doğrudan veya dolaylı olarak bu tür ifadeler bulunmaktadır. Örneğin “göçmen kuşlar” metaforunda kuşların istedikleri ülkelere gidebilmeleri ve buraları görebilmeleri ifade edilirken, “zorunlu göç” metaforunda bir mecburiyet bulunmaktadır.

Beyin göçü kavramına “ekonomik ilişki” kuran öğrenciler; servet, hırsız, iflas, emek, para ve hazine metaforlarını kullanmışlardır. Dolayısıyla öğrencilerin bir kısmının beyin göçü algıları iktisadi kökenlidir. Bu anlamda zeki ve nitelikli insanlar servet, hazine ve para gibi değerlidir ve gittikleri ülkelere değer katmaktadır. Beyin göçü veren ülke için ise bunlar birer ekonomik kayıptır.

Sonuç olarak öğrenciler beyin göçünü önemli bir oranda zıt noktalar olarak algılamaktadır. Bu bağlamda beyin göçünün olumsuz yönlerine rağmen tersine göç durumunda bunun büyük bir faydaya dönüşmesi mümkündür. Bu çerçevede Türkiye'nin beyin göçü vermesi tamamen bir zarardır yerine vatanını ve milletini seven insanlar yetiştirerek kendi ülkesine katkı sağlamayı temel alması önemlidir. Zira günümüzde çok sayıda insan kendi memleketinde yaşamakla birlikte başka ülkeler için çalışabilmektedir. Çünkü günümüzün telefonlardaki çeşitli uygulamaları kullanarak veya bilgisayar gibi ortamlar vasıtasıyla uzaktan çalışmak oldukça kolaydır. Başka ülkeye yerleşerek alanında uzmanlaşan kimselerin de ister eğitim vermek suretiyle isterse bir işte çalışarak kendi ülkesine katkı sağlaması mümkündür.

Bu çalışma sonuçlarına göre bazı öneriler;

Beyin göçünü ortaya çıkaran ana sebeplerin ortadan kaldırılması için, yetişmiş nitelikli insanların istihdam imkânlarının arttırılması,

Tersine beyin göçünün gerçekleşmesi için ülkedeki iş imkânlarının ve ekonomik gelirlerin cazip hale getirilmesi,

Beyin göçünün ülke geleceğinde oluşturacağı olumsuz sonuçlar daha iyi anlatılarak bireylerin daha genç yaşlarda beyin göçüne karşı bilinçlendirilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Agarwal, R., Ganguli, İ., Gaule, P. ve Smith, G. (2021). IMF working paper: Why U.S. immigration matters for the global advancement of science, <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2021/02/19/Why-U-S-50097>
- Ateş, İ. ve Aysu Köksal, Y. (2021). Beyin göçü-mutluluk ilişkisi: Türkiye’de akademisyenler için ampirik bir analiz. *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi*, 6(2), 63-82.
- Babataş, G. (2007). Beyin göçü ve Türkiye’nin sosyoekonomik yapısının beyin göçüne etkisi. *Öneri Dergisi*, 7(28), 263-266.
- Bakırtaş, T. ve Kandemir, O. (2010). Gelişmekte olan ülkeler ve beyin göçü: Türkiye örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 961-974.
- Barışık, S. ve Çetintaş, H. (2204). Beyin göçü ve beyin göçünün oluşumunda yükseköğrenim, ar-ge faaliyetleri, çokuluslu şirketlerin rolü. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 139-164.
- Baş, H. (2023). Türkiye’de sanal beyin göçü: uzaktan yurtdışına çalışanların deneyimleri üzerine nitel bir araştırma. *İstanbul İktisat Dergisi*, 72(2), 915-951.
- Başaran, F. (1972). *Türkiye’de beyin göçü sorunu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Beyin göçü (2022t.b.). Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük içinde. <https://sozluk.gov.tr/>
- Bildirici, M., Sunal, S., Alp, A. E. ve Orcan, M. (2005). Determinants of human capital theory, growth and brain drain: An econometric analysis for 77 countries. *Applied Econometrics and International Development*, 5(2), 109-140.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Siyasal Kitapevi. (Orijinal çalışma basım tarihi 2007).
- Demirci, K. (2022). Türkiye’de yaşayan gençlerin yurtdışına beyin göçü: 2017-2019 yıllarına ilişkin bir analiz. *Sosyal, beşerî ve idari bilimler temel alanında akademik çalışmalar - I* içinde (s. 71-91). İstanbul: Artikel Akademi.
- Dickmeyer, N. (1989). Metaphor, model, and theory in education research. *Teachers College Record: The Voice of Scholarship in Education*, 91(2), 151-160.
- Gökbayrak, Ş. (2008). Uluslararası göç ve kalkınma tartışmaları: Beyin göçü üzerine bir inceleme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(03), 65-82.
- Güneş, C. ve Çetin, T. (2020). Ortaokul öğrencilerinin beyin göçü kavramına ilişkin algılarının incelenmesi. *Third Sector Social Economic Review*, 55(2), 928-955.

- Kahya, Y. (2022). Göçün değişen yeni yüzü: fiziksel emek göçünden beyin göçüne. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 15(39), 819-833.
- Karaaslan, H., Yıldırım, D. ve Çetin, T. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının beyin göçü kavramına yönelik algılarının incelenmesi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 264-274.
- Kurtuluş, B. (1988). Beyin göçü: Geçmişte, günümüzde ve gelecekte. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 46, 171-186.
- Küçük, O. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Bursa: Ekin Basım Yayım.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. London: University of Chicago Press.
- Lowell, B. L. ve Findlay, A. (2001). *Migration of highly skilled persons from developing countries: Impact and policy responses*. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---migrant/documents/publication/wcms_201706.pdf
- Özdemir, A. ve İlhan, A. (2021). Beyin göçü: Öğrencileri yurt dışı eğitime yönlendiren sebepler bağlamında nitel bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(42), 1159-1186.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.) İstanbul: Pegem Akademi. (Orijinal çalışma basım tarihi 1990).
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (55), 459-496.
- Sarcan, E. (2022). Yüksek vasıflı işgücünün göçü: Beyin göçü. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 69-75.
- Tanrısevdi, F., Durdu, İ. ve Tanrısevdi, A. (2019). Beyin göçü mü? Beyin gücü mü? *Journal of Travel and Tourism Research*, (14), 133-158.
- Toksöz, G. (2006). *Uluslararası emek göçü*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E. (2019). Uluslararası beyin göçü hareketleri bağlamında Türkiye'deki beyin göçünün durumu. *Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 220-232.